

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ VS การค้ามนุษย์

จัดทำโดย พลตำรวจเอก รัชชัย ปิตะนีละบุตร
รหัส ๖๘๑๓๑๘

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นรป.) รุ่นที่ ๑๓
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ VS การค้ามนุษย์

พล.ต.อ.รัชชัย ปิตะนีละบุตร^๑

บทคัดย่อ

อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้พัฒนารูปแบบเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ซับซ้อน โดยมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบใหม่ คือ การบังคับให้กระทำความผิดอาญา (Forced Criminality) ซึ่งสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เอกสารวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมกับผู้ตกเป็นผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดจากช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย ภายใต้กรอบของหลักนิติธรรม สิทธิ และเสรีภาพ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการหลอกลวงกระทำความผิดในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ๒ ส่วน คือ การหลอกลวงเอาทรัพย์สินโดยการให้ลงทุนที่เสนอผลตอบแทนสูงเกินจริงสร้างความเสียหายมากที่สุดของการหลอกลวง และการหลอกลวงบุคคลให้มาทำงานในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ลักษณะการบังคับให้กระทำความผิดอาญา (Forced Criminality) นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดด้านเขตอำนาจรัฐยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการสืบสวนและปราบปรามผู้กระทำความผิด เนื่องจากรูปแบบของอาชญากรรมลักษณะนี้ คือ การก่ออาชญากรรมมักเกิดในประเทศหนึ่งหลอกลวงผู้เสียหายในอีกประเทศหนึ่งผ่านช่องทางออนไลน์ และการหลอกลวงคนให้มาทำงานต่างประเทศในแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมทั้งต่อผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดจำต้องอาศัย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นกฎหมายหลักในการจัดการอาชญากรรมในลักษณะนี้ รวมถึงบูรณาการกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ เพื่อสร้างระบบการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นธรรมและตรวจสอบได้ โดยบทความนี้เสนอแนะแนวทางแก้ไขเชิงบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาเพื่อพัฒนากลไกการคัดกรองแบบองค์รวม ผลักดันการใช้ "หลักการไม่ลงโทษผู้เสียหาย" (Non-Punishment Principle) อย่างเป็นรูปธรรม และเสนอให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมข้ามชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นธรรมและหลายวงจรอาชญากรรมที่ซับซ้อนนี้อย่างยั่งยืนภายใต้กรอบของหลักนิติธรรม สิทธิ และเสรีภาพ

คำสำคัญ: แก๊งคอลเซ็นเตอร์, การค้ามนุษย์, การบังคับให้กระทำความผิดอาญา, องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ, เขตอำนาจรัฐ

^๑ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทนำ

การหลอกลวงออนไลน์ หรือ “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” คือ การหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายผ่านช่องทางออนไลน์ โดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีวิธีการกระทำความผิดที่ซับซ้อน รวมถึงการใช้จิตวิทยาขั้นสูง การฟอกเงิน การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ การโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคล การค้ำมนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน โดยรูปแบบในการหลอกลวงที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่ การหลอกให้โอนเงินเพื่อเข้าทำงาน การหลอกให้กู้เงิน การหลอกให้ลงทุน การข่มขู่ทางโทรศัพท์โดยการปลอมตัวเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๘ การหลอกลวงออนไลน์ได้ทวีความรุนแรงและซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยมีจุดศูนย์กลางการหลอกลวงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว และ เมียนมา จากการคาดการณ์ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) เชื่อว่า ความเสียหายจากการหลอกลวงออนไลน์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นมีมูลค่าสูงถึง ๓๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC], 2024A) โดยมีผู้เสียหายจากหลายประเทศทั่วโลก

ในส่วนของประเทศไทยนั้น อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้กลายเป็นภัยคุกคามร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างมหาศาล สถิติจากกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึง ๕ สิงหาคม ๒๕๖๘ มีคดีอาชญากรรมออนไลน์มากกว่า ๑๙๙,๘๙๗ คดี ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจสะสมกว่า ๑๗,๐๘๐ ล้านบาท โดยมีการแจ้งความออนไลน์ถึง ๕๐,๔๘๘ เรื่อง และการแจ้งความที่หน่วยงานอีก ๑๗,๐๕๓ เรื่อง ซึ่งคิดเป็นมูลค่าความเสียหายเฉลี่ยประมาณ ๗๘.๘ ล้านบาทต่อวัน (กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, ๒๕๖๘) ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและเศรษฐกิจ โดยผู้เสียหายจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ไม่เพียงแต่สูญเสียทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังประสบปัญหาทางจิตใจ ความเครียด และสูญเสียความไว้วางใจในระบบการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เสียหายในปี ๒๕๖๗ พบว่ามีงานวิจัยไม่ได้จำกัดเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียว แต่เลือกผู้เสียหายหลากหลายวัย โดยกลุ่มอายุ ๒๐-๔๙ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มรายได้สูงที่สนใจลงทุน ถูกหลอกมากที่สุดด้วยมูลค่าความเสียหาย ๘,๒๒๓ ล้านบาท รองลงมาคือกลุ่มอายุ ๕๐ - ๖๔ ปี ที่มีเงินออมสูงแต่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี เสียหาย ๕,๓๓๐ ล้านบาท ผู้สูงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป ที่มักถูกข่มขู่หรือหลอกลวงด้วยการอ้างสิทธิ์ทางกฎหมาย มูลค่าความเสียหาย ๒,๔๓๙ ล้านบาท และวัยรุ่นต่ำกว่า ๒๐ ปี ที่ถูกหลอกผ่านเกมออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย มูลค่าความเสียหาย ๑๙๓ ล้านบาท โดยเพศหญิงยังคงเป็นกลุ่มที่ถูกหลอกมากกว่าเพศชายในทุกช่วงอายุ ความเสียหายทางเศรษฐกิจในระดับประเทศจากอาชญากรรมออนไลน์รวมถึงแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในปี ๒๕๖๗ มีการแจ้งเหตุผ่านสายด่วน ๑๔๔๑ ถึง ๑,๑๗๖,๕๑๒ สาย โดยการหลอกลวงที่เสนอผลตอบแทนสูงเกินจริงสร้างมูลค่าความเสียหายมากที่สุดยังคงเป็นรูปแบบหลักของการหลอกลวง ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศได้รับผลกระทบจากการสูญเสียกำลังซื้อและความไว้วางใจในระบบการเงิน (สมาคมธนาคารไทย, ๒๐๒๕) ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบในเวทีโลกและความท้าทายในการบังคับใช้กฎหมายข้ามแดน

บทความทางวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ไม่เพียงมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังสะท้อนการยึดมั่นในหลักนิติธรรม (Rule of Law) ตามแนวคิดของ Dicey (๑๘๘๓) ที่เห็นว่า "ไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมาย ทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค" และ Fuller (๑๙๖๙) ที่เสนอว่ากฎหมายที่ดีต้องมีความโปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ การศึกษานี้จึงผสมผสานทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยึดหลักความเป็นธรรมในสังคมประชาธิปไตย โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สามประการหลัก ประการแรก เพื่อศึกษารูปแบบอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยวิเคราะห์แผนประทุษกรรม วิธีการกระทำความผิด และความเชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในสังคม ประการที่สอง เพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมกับผู้ตกเป็นผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด ในคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์จากอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยศึกษากระบวนการคัดกรองและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย และประการสุดท้าย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยเน้นการคัดแยกผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย อาชญากรรมอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักนิติธรรม

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

การศึกษาอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์จำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่สามารถเชื่อมโยงปัญหาเชิงปฏิบัติเข้ากับหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักนิติธรรม สิทธิ และเสรีภาพ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการประเมินความชอบธรรมของการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๑. หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หลักนิติธรรมตามแนวคิดของ Dicey (1893) ประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การปกครองโดยกฎหมายแทนอำนาจเผด็จการ (Supremacy of Law) ความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย (Equality before the Law) และการที่รัฐธรรมนูญเป็นผลมาจากสิทธิของประชาชนที่ได้รับการคุ้มครองโดยศาล (Constitutional Rights Derived from Judicial Decisions)

Fuller (1969) ได้พัฒนาแนวคิดนี้ต่อโดยเสนอแปดหลักการของความเป็นกฎหมาย (Eight Principles of Legality) ที่ประกอบด้วย ความเป็นหลักการทั่วไป (Generality) การประกาศให้ทราบ (Promulgation) การไม่ย้อนหลัง (Non-retroactivity) ความชัดเจน (Clarity) การไม่ขัดแย้งกัน (Non-contradiction) การปฏิบัติได้ (Possibility of Compliance) ความคงเส้นคงวา (Constancy) และการสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับการปฏิบัติ (Congruence between Rules and Action) หลักการเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ว่าการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้เสียหายการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างเป็นธรรมหรือไม่

๒. หลักสิทธิ (Rights)

แนวคิดเรื่องสิทธิธรรมชาติของ Locke (๑๖๙๐) ได้วางรากฐานสำคัญในการเข้าใจสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ โดยเสนอว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิธรรมชาติในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน

(Life, Liberty, and Property) ซึ่งเป็นสิทธิที่มีอยู่โดยธรรมชาติก่อนการก่อตั้งรัฐ และรัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิเหล่านี้ (Locke, ๑๖๙๐)

สอดคล้องกับการศึกษาของ Hart (1955) ซึ่งได้พัฒนาทฤษฎีสิทธิต่อ โดยการเสนอแนวคิดที่ว่า หากไม่มีสิทธิทางศีลธรรมใด ๆ อยู่เลย ก็ย่อมต้องมีสิทธิธรรมชาติน้อยหนึ่งสิทธิ คือ สิทธิเสมอภาคในการเป็นอิสระ (Equal Right to be Free) ซึ่งเป็นรากฐานของสิทธิอื่น ๆ ทั้งหมด การประยุกต์แนวคิดนี้ช่วยในการตรวจสอบว่าการบังคับใช้กฎหมายหรือการแก้ปัญหาละเมิดสิทธิพื้นฐานของประชาชนหรือไม่ โดยเฉพาะสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรม

๓. หลักเสรีภาพ (Liberty)

Mill (1859) ได้เสนอหลักการอันตราย (Harm Principle) ที่กำหนดว่า "วัตถุประสงค์เดียวที่มนุษย์ชาติมีสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ในการแทรกแซงเสรีภาพการกระทำของใครคนหนึ่งในกลุ่มพวกเขา คือ การป้องกันตนเอง" (Mill, 1859) หลักการนี้สนับสนุนว่าการเขียนเอกสารวิชาการควรเป็นพื้นที่เสรีภาพทางวิชาการที่รับผิดชอบ โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

นอกจากนี้จากการศึกษาของ Berlin (2002) ได้แยกเสรีภาพออกเป็นสองประเภท คือ เสรีภาพเชิงลบ (Negative Liberty) ซึ่งหมายถึงการไม่ถูกแทรกแซง (Freedom from Interference) และเสรีภาพเชิงบวก (Positive Liberty) ซึ่งหมายถึงการมีอำนาจในการกำหนดตนเอง (Freedom to Self-determination) (Berlin, 2002) การแยกแยะนี้มีความสำคัญในการวิเคราะห์ว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับเสรีภาพในการเลือกหรือถูกบังคับให้กระทำผิดโดยปราศจากทางเลือก

สอดคล้องกับ Sen (1999) ที่ได้ขยายแนวคิดเรื่องเสรีภาพให้ครอบคลุมมิติการพัฒนา โดยเสนอว่า "การพัฒนาคือเสรีภาพ" (Development as Freedom) และเสรีภาพเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือในการพัฒนา โดยเน้นความสำคัญของการขยายขีดความสามารถ (Capabilities) ของมนุษย์ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีทางเลือก (Sen, 1999) แนวคิดนี้มีประโยชน์ในการเข้าใจว่าการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ต้องมุ่งไปที่การขยายทางเลือกและโอกาสให้กับผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหาย

รูปแบบอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

แก๊งคอลเซ็นเตอร์เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติที่มีต้นกำเนิดจากประเทศไต้หวัน ในรูปแบบ ATM Game และได้แพร่กระจายไปทั่วโลกและเข้าสู่ภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งประเทศไทย โดยมีลักษณะเด่นคือการใช้เทคโนโลยี VoIP (Voice over Internet Protocol) ในการปลอมหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานราชการ ธนาคาร หรือสถาบันการเงิน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและหลอกลวงผู้เสียหายให้โอนเงินเข้าบัญชีของผู้ร้าย การดำเนินการของแก๊งนี้มีความซับซ้อนและมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ประกอบด้วย กลุ่มคอลเซ็นเตอร์ กลุ่มม้าถอนเงิน กลุ่มจัดหาบัญชีธนาคาร และกลุ่มจัดการทางการเงิน อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์จัดเป็นรูปแบบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่อาศัยจิตวิทยาของความหวาดกลัว ความต้องการผลประโยชน์ และการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ตกเป็นผู้เสียหาย

จากรายงานของ UNODC (2024B) เรื่อง ข้อบ่งชี้การค้ำมนุษย์เพื่อบังคับให้กระทำความผิด อาชญากรรมทางไซเบอร์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การค้ำมนุษย์เพื่อบังคับให้กระทำความผิดเป็นรูปแบบใหม่ของอาชญากรรมข้ามชาติที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้กลายเป็นศูนย์กลางของศูนย์อาชญากรรมหลอกลวงออนไลน์ที่องค์กรอาชญากรรมใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลกำไรอย่างมหาศาล รูปแบบการค้ำมนุษย์นี้มีความแตกต่างจากการค้ำมนุษย์ประเภทอื่น ๆ เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ำแต่ให้ผลตอบแทนสูง ทำให้เป็นที่นิยมของกลุ่มอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยลักษณะเด่นของผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์รูปแบบนี้จะเป็นบุคคลที่มีการศึกษาสูงและมีทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งแตกต่างจากการค้ำมนุษย์ในรูปแบบดั้งเดิม ผู้เสียหายมีทั้งชายและหญิง รวมถึงเยาวชนที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี โดยส่วนใหญ่ถูกหลอกลวงผ่านโฆษณาทางานหรือคนรู้จัก ด้วยการเสนองานที่ดูเป็นมืออาชีพในสาขาไอที ทรัพยากรบุคคล หรือการตลาด ในสถานที่ที่น่าเชื่อถือเช่น คาสิโน โรงแรม หรือกิจการต่าง ๆ ผู้เสียหายมักจะรู้ตัวว่าถูกหลอกลวงเมื่อมาถึงจุดหมายปลายทางแล้วเท่านั้น และมักต้องเผชิญ การจำกัดอิสรภาพ การข่มขู่ให้เกิดความกลัว และการทารุณกรรมอื่นระหว่างการถูกบังคับให้ทำงานซึ่งเป็นการกระทำความผิดทางอาญา (UNODC, 2024B)

UNODC (2024B) จำแนกข้อบ่งชี้ตามองค์ประกอบหลักสามประการของการค้ำมนุษย์ตามพิธีสารป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ำมนุษย์ ประกอบด้วย การกระทำ (Act) วิธีการ (Means) และวัตถุประสงค์ (Purpose) ในด้านการกระทำ พบว่าผู้ค้ำมนุษย์ใช้วิธีการจัดหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การติดต่อผ่านคนรู้จัก และการจัดการเรื่องการเดินทางและที่พักให้อย่างครบวงจร สำหรับวิธีการนั้น ผู้ค้ำมนุษย์ใช้การหลอกลวง การบังคับ การคุกคาม และการควบคุมเอกสารการเดินทางและทรัพย์สินส่วนตัว ขณะที่วัตถุประสงค์หลัก คือ การบังคับให้ผู้เสียหายกระทำความผิดอาชญากรรมออนไลน์หลากหลายรูปแบบ เช่น การพนันออนไลน์ การใช้กลโกงที่หลอกผู้เสียหายผ่านความสัมพันธ์ออนไลน์ ก่อนชักชวนให้ลงทุนในแพลตฟอร์มปลอมเพื่อหลอกเงิน โดยมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อใจก่อนซึ่งอาจใช้ระยะเวลาสั้นหรือยาวก็ได้ หลังจากนั้นจึงหลอกลวงผู้เสียหายให้ลงทุนอย่างต่อเนื่อง

การปฏิบัติการขององค์กรอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติในการล่อลวงและนำพาบุคคลไปสู่การบังคับใช้แรงงานนั้น มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สามารถจำแนกกลวิธีและข้อบ่งชี้ที่สำคัญได้ในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การจัดหา การเดินทางและขนส่ง จนกระทั่งการควบคุมตัว และแสวงหาผลประโยชน์ ณ ประเทศปลายทาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพขององค์กรอาชญากรรมคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติ

จุดเริ่มต้นของกระบวนการอยู่ในขั้นการจัดหาซึ่งองค์กรอาชญากรรมมักกำหนดเป้าหมายไปยังกลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาหรือทักษะทางวิชาชีพ โดยสร้างแรงจูงใจผ่านการเสนอตำแหน่งงานที่ให้ผลตอบแทนในอัตราที่สูงเกินจริง พร้อมสวัสดิการที่น่าดึงดูด เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ องค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มักใช้ธุรกิจที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเป็นฉากหน้า และใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Meta, TikTok, WeChat, WhatsApp และ Telegram เป็นช่องทางหลักในการเข้าถึงและสื่อสารกับผู้เสียหายโดยตรง เพื่อเป็นการขจัดความลังเลและสร้างความไว้วางใจขั้นสุดท้าย นายหน้าหรือบริษัทจัดหางานจะแสดงความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นค่าตัวเครื่องบิน การดำเนินการด้านเอกสาร และการขอวีซ่า ทำให้ข้อเสนอดูเหมือนไม่มีความเสี่ยงใด ๆ

ภายหลังจากที่ผู้เสียหายตกลงเข้าทำงาน จะเข้าสู่ขั้นตอนการส่งตัว โดยข้อบ่งชี้ที่สำคัญ ในระยะนี้ ได้แก่ การจัดให้ผู้เสียหายเดินทางเป็นกลุ่มร่วมกับบุคคลที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน การใช้วีซ่าประเภทท่องเที่ยวในการเดินทางแม้ว่าจะแจ้งกับผู้เสียหายว่าเป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ นอกจากนั้นยังมีการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางและประเทศปลายทางที่แท้จริง โดยอาจมีการใช้เอกสารปลอมประกอบ หรือวางแผนซื้อบัตรโดยสารไปยังจุดหมายสุดท้าย ประเทศทางผ่าน เพื่อสร้างความสับสนและปกปิดข้อมูลที่แท้จริง ส่งผลให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักว่าตนได้ถูกนำพาให้ลึกลับข้ามพรมแดนอย่างผิดกฎหมายแล้ว

เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนการส่งตัว จะเข้าสู่ขั้นตอนการควบคุมตัวและแสวงผลประโยชน์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้เสียหายจะถูกจำกัดเสรีภาพและถูกนำตัวไปยังสถานที่ที่ไม่เปิดเผยและอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติ เอกสารสำคัญประจำตัว เช่น หนังสือเดินทาง บัตรประจำตัว และโทรศัพท์มือถือ จะถูกยึดไว้เพื่อตัดการสื่อสารกับโลกภายนอกและป้องกันการหลบหนี จากนั้นจึงนำตัวผู้เสียหายทั้งหมดไปกักขังในสถานที่เดียวกันเพื่อให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สามารถควบคุมได้ง่าย ในบางกรณี องค์กรอาชญากรรมจะแสดงให้เห็นว่ามีความสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ผู้เสียหายนั้นเกิดความกลัวและภาวะจำยอม

การดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การหลอกลวงโดยสร้างแรงจูงใจที่เกินจริง การวางแผนการเดินทางที่ซับซ้อน ไปจนถึงการควบคุมและจำกัดเสรีภาพอย่างเป็นระบบ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีโครงสร้างและการปฏิบัติการที่มีความซับซ้อนสูง

สำหรับรูปแบบที่ดำเนินการในปัจจุบัน พบการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติ นั้นสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) ความผิดฐานหลอกลวงเอาทรัพย์สินจากผู้เสียหาย ซึ่งองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มักจะตั้งฐานปฏิบัติการในประเทศหนึ่ง แต่ไปหลอกลวงประชาชนในอีกประเทศหนึ่ง รวมถึงการหลอกลวงให้โอนเงินไปยังบัญชีม้า ลิงก์รับชำระเงิน (Payment Link) ซึ่งผู้ให้บริการมีที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ และทำการฟอกเงินด้วยกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งรวมถึงการฟอกเงินผ่านสกุลเงินดิจิทัล ทำให้การระบุตัวตนและดำเนินคดีกับอาชญากรตัวจริงซึ่งอยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีการปกปิดตัวตนและใช้เทคโนโลยีในการหลอกลวงข้ามพรมแดน และ ในบางกรณีองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้สามารถเข้าถึงและติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐของประเทศนั้น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับความคุ้มครองในการกระทำความผิดอาญา ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากการกระทำความผิดนั้นเกิดนอกเหนือเขตอำนาจรัฐที่ผู้เสียหายมีสัญชาติ ภูมิลำเนา หรือ ถิ่นที่อยู่ และในบางกรณีต้องทำการขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างประเทศซึ่งอาจใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการ หรือ อาจไม่ได้รับความร่วมมือในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวจากประเทศซึ่งมีฐานปฏิบัติการหลอกลวงออนไลน์ตั้งอยู่

(๒) ความผิดฐานค้ำมนุษย์ โดยการหลอกลวงบุคคลให้มาทำงานกับองค์กรอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติ และบังคับให้กระทำความผิดทางอาญา (Forced Criminality) ผู้เสียหาย

จากการค้ามนุษย์เหล่านี้มักถูกล่อลวงด้วยโฆษณาชวนปลอม และเมื่อไปถึงยังฐานปฏิบัติการหลอกลวงออนไลน์จะถูกกักขังและถูกบังคับให้ทำงานหลอกลวงทางออนไลน์ ไม่เพียงเท่านั้น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในฐานปฏิบัติการเหล่านี้ยังอาจถูกรีดไถผ่านการผูกมัดด้วยหนี้สิน ถูกทำร้ายร่างกาย แสวงหาประโยชน์ทางเพศ ทรมาน ข่มขืน และ ขยายต่อไปยังองค์กรอาชญากรรมอื่น สถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัญหาองค์กรอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติที่มีได้จำกัดอยู่เพียงแค่การฉ้อโกงทางการเงิน แต่ยังเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

เราสามารถอธิบายอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ด้วยแนวคิดและทฤษฎีทางอาชญาวิทยาได้ตามทฤษฎี Routine Activity Theory ของ Cohen และ Felson (1979) อธิบายว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบสามส่วนมาบรรจบกัน ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่มีแรงจูงใจ (motivated offender) เป้าหมายที่เหมาะสม (suitable target) และการขาดผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ (absence of capable guardian) ในกรณีของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พบว่า

(๑) ผู้กระทำผิดที่มีแรงจูงใจ คือ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ตั้งแต่ผู้วางแผน ผู้สรรหาแรงงาน ผู้ขนส่ง ผู้ควบคุมการทำงาน และผู้ดำเนินการหลอกลวง

(๒) เป้าหมายที่เหมาะสม มีสองกลุ่มหลัก คือ ผู้เสียหายจากการหลอกลวงทางการเงิน และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นแรงงานที่ตกงานหรือมีรายได้น้อยที่ต้องการหางานทำในต่างประเทศ

(๓) การขาดผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ เกิดจากการขาดความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ช่องโหว่ในการตรวจสอบเอกสารการเดินทาง และการขาดระบบการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

ความท้าทายในการรับมือกับอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์และการค้ามนุษย์ มุมมองจากความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันสำหรับรูปแบบหลักสำคัญในการหลอกลวงสองรูปแบบหลัก ได้สร้างความเสียหายอย่างกว้างขวางและมีผู้ได้รับผลกระทบทั่วโลก ซึ่งการระบุตัวตนและดำเนินคดีกับอาชญากรเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีการปกปิดตัวตนและใช้เทคโนโลยีในการหลอกลวงข้ามพรมแดน ส่งผลให้กระบวนการทางกฎหมายตามกลไกปกติ รวมถึงล่อลวงให้ผู้เสียหายไปทำงานในแก๊งคอลเซ็นเตอร์ไม่ได้มีแต่เพียงการบังคับให้ทำงานหลอกลวงทางออนไลน์ ผู้เสียหายการค้ามนุษย์ในศูนย์หลอกลวงเหล่านี้ยังอาจถูกรีดไถผ่านการผูกมัดด้วยหนี้สิน รวมถึงถูกทำร้ายร่างกาย แสวงหาประโยชน์ทางเพศ ทรมาน และข่มขืน สถานการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัญหาที่มีได้จำกัดอยู่เพียงแค่การฉ้อโกงทางการเงิน แต่ยังเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

จากสถานการณ์ดังกล่าว องค์กรอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์และการค้ามนุษย์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สร้างฐานปฏิบัติการยังภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ และมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรับมือกับมาตรการของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตลอดเวลา ส่งผลให้จำนวนผู้เสียหายจากทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการประสานงาน

และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดย INTERPOL ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความร่วมมือระดับนานาชาติระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่ขยายตัวไปทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีการพัฒนาการขอความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (Mutual Legal Assistance Treaty: MLAT) ให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาเทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติการร่วมกันระหว่างประเทศ

กรอบการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามแก๊งคอลเซ็นเตอร์

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในประเทศไทย ซึ่งได้ดำเนินการตามกรอบกฎหมายที่มีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายยังประสบปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำหนุ่ยออกจากผู้กระทำความผิด

๑) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ถือเป็นกรอบกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการยกระดับการต่อสู้กับอาชญากรรมที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายแก๊งคอลเซ็นเตอร์และการค้ำหนุ่ยซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมในปัจจุบัน สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือการเปลี่ยนมุมมองทางกฎหมายต่ออาชญากรรมลักษณะดังกล่าว จากเดิมที่มักถูกพิจารณาเป็นการฉ้อโกงรายย่อย ไปสู่การยอมรับว่าเป็นปฏิบัติการของ "องค์กรอาชญากรรม" ที่มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีลักษณะข้ามชาติ โดยมีฐานปฏิบัติการในต่างประเทศแต่สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนในราชอาณาจักร หลักการสำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือการขยายขอบเขตความรับผิดชอบทางอาญาให้ครอบคลุม "ทั้งเครือข่าย" ผ่านฐานความผิดว่าด้วย "การสมคบ" และ "การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม" บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจแก่รัฐในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ทุกระดับ ตั้งแต่อาชญากรที่อยู่เบื้องหลังในต่างประเทศ ไปจนถึงเครือข่ายผู้ให้การสนับสนุนในประเทศ เช่น กลุ่มบัญชีม้า นอกจากนี้ กฎหมายยังบัญญัติมาตรการ "การริบทรัพย์สิน" ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งนับเป็นกลยุทธ์สำคัญในการทำลายโครงสร้างทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมเหล่านี้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้นพระราชบัญญัตินี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่ระหว่างอาชญากรรมสองรูปแบบ โดยชี้ให้เห็นว่า "การค้ำหนุ่ย" ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานที่สำคัญในการจัดหาบุคลากรเพื่อไปทำงานโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้กับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ การบังคับใช้กฎหมายนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการปราบปรามการฉ้อโกง แต่ยังเป็นการต่อสู้กับการค้ำหนุ่ยไปในขณะเดียวกัน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติฯ เป็นกลไกที่เปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบังคับใช้กฎหมาย จากเดิมที่เป็นการจัดการ "รายคดี" ไปสู่ยุทธศาสตร์การ "ทำลายทั้งองค์กร" อย่างไรก็ตาม การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถสืบสวน ติดตาม และนำตัวผู้กระทำความผิดที่พำนักอยู่ในต่างประเทศมาลงโทษ และกวาดล้างเครือข่ายอาชญากรรมเหล่านี้ให้หมดสิ้นไปในที่สุด

๒) พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ (พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖, ๒๕๖๖) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นกฎหมายหลักในการจัดการปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี รวมถึงแก๊งคอลเซ็นเตอร์ มีการปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการกำหนดความรับผิดชอบให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องให้ร่วมรับผิดชอบค่าเสียหายหากไม่ปฏิบัติตามมาตรการ และลดขั้นตอนกระบวนการในการเฉลี่ยทรัพย์สินให้ผู้เสียหายโดยการเพิ่มอำนาจตามกฎหมายในการเฉลี่ยทรัพย์สินได้ในชั้นเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องรอคำพิพากษาจากศาล (มาตรา ๙)

๓) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการกับกรณีคนไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ในต่างประเทศ โดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และบทลงโทษ รวมถึงมาตรการคุ้มครอง และช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กฎหมายนี้ให้การยกเว้นผู้เสียหายจากการดำเนินคดีในบางฐานความผิด แต่ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาการคัดกรองและคัดแยกผู้เสียหายที่แท้จริงจากผู้กระทำผิด

๔) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ - ๓๔๖ (ความผิดฐานฉ้อโกง) บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกงซึ่งเป็นกฎหมายพื้นฐานที่ใช้ในการดำเนินคดีกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยเฉพาะมาตรา ๓๔๑ ที่กำหนดความผิดฐานฉ้อโกงโดยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริง มาตรา ๓๔๒ เกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน และมาตรา ๓๔๓ ที่กำหนดโทษสำหรับการฉ้อโกง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนเป็นการทั่วไป

๕) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิด รวมถึงการนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่มีอำนาจ และการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบคอมพิวเตอร์อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย

๖) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และการปรับปรุงกระบวนการ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้กับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ” ตามมาตรา ๓(๑๘) ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานที่สามารถนำมาใช้กับกิจกรรมของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ได้ (สภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๗)

จากการศึกษาของ ลาวัญย์ ฌบติศิลป์กุล และคณะ (๒๕๖๑) เรื่อง การศึกษา วิเคราะห์และแนวทางในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในมิติกฎหมายของประเทศในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก เหนือ - ใต้ (EWEC - NSEC - SEC) ได้เสนอแนวทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ Call Center หรือที่เรียกว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” ไว้ว่า การปราบปรามแก๊งคอลเซ็นเตอร์จำเป็นต้องอาศัยการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับร่วมกัน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการจัดการกับอาชญากรรมรูปแบบนี้

ปัญหาและช่องว่างทางกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหา อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

โดยทั่วไป กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มต้นที่ **ขั้นตอนการสืบสวน** ซึ่งเป็นการปฏิบัติการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพที่กฎหมายรับรองไว้ของบุคคลได้ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้จึงต้องดำเนินไปภายใต้หลักการสิทธิมนุษยชนสากลที่สำคัญ นั่นคือ **หลักสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)** หลักการนี้กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลใด ๆ ยังคงเป็นผู้บริสุทธิ์ และภาระการพิสูจน์ความผิด (Burden of Proof) ตกเป็นของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ต้องนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์จนสิ้นสงสัยตามสมควร (Beyond a Reasonable Doubt) ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง รากฐานของหลักการดังกล่าวมีที่มาจาก **ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Model)** ซึ่งให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคล และมีแนวทางที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจาก **ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model)** ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการปราบปรามเป็นเป้าหมายสูงสุด ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงในขั้นสืบสวน จึงต้องยึดมั่นในหลักนิติธรรม โดยต้องสร้างสมดุลระหว่างความพยายามในการป้องกันอาชญากรรม กับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ด้วยเหตุนี้ การสืบสวนสอบสวนในคดีที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก เช่น คดีอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์และการค้ามนุษย์ จึงต้องพิจารณาประเด็นทางกฎหมายและข้อปฏิบัติที่ละเอียดอ่อนเป็นพิเศษ ดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหาผ่านกรอบหลักนิติธรรม สิทธิ และเสรีภาพ

การประเมินปัญหาอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ผ่านกรอบแนวคิดทางทฤษฎีแสดงให้เห็นถึงช่องว่างที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย

(๑) มิติหลักนิติธรรม การตรวจสอบตามหลักการแปดประการของ Fuller (1969) พบว่าการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้เสียหายการค้ามนุษย์ที่ถูกบังคับให้กระทำผิดยังขาดความชัดเจน (Clarity) และความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับการปฏิบัติ (Congruence) เนื่องจากเจ้าหน้าที่ต้องตั้งข้อกล่าวหาไว้ก่อนแล้วให้ผู้เสียหายไปต่อสู้ในชั้นศาลว่าถูกบังคับให้ทำ ซึ่งขัดกับหลักการไม่ลงโทษผู้เสียหาย และไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายของ Dicey (1893)

(๒) มิติสิทธิ การวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Hart (1955) เกี่ยวกับสิทธิและความเสมอภาคพบว่า ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรม เมื่อพิจารณาตามสิทธิธรรมชาติของ Locke (1690) ผู้เสียหายถูกลิดรอนสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน โดยการถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดโดยอัตโนมัติอันเป็นสภาพบังคับของระบบกฎหมายและต้องเผชิญกับกระบวนการยุติธรรมที่เป็นการกระทำซ้ำ (Re-victimization)

(๓) มิติเสรีภาพ ตามแนวคิดของ Berlin (2002) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ถูกลิดรอนทั้งเสรีภาพเชิงลบ (ถูกแทรกแซงและบังคับ) และเสรีภาพเชิงบวก (ไม่มีอำนาจในการกำหนดตนเอง) การพิจารณาตามหลักการอันตรายของ Mill (1859) พบว่า การดำเนินคดีกับผู้เสียหายการค้ามนุษย์ที่ถูกบังคับให้กระทำผิดอาจเป็นการแทรกแซงเสรีภาพโดยไม่มีเหตุผลสมควร เนื่องจากไม่ได้มี

จุดประสงค์เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้อื่น แต่เป็นการลงโทษผู้ที่ถูกบังคับ การประยุกต์แนวคิดของ Sen (1999) เกี่ยวกับการพัฒนาคือเสรีภาพ ซึ่งให้เห็นว่า การแก้ปัญหาอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ต้องมุ่งไปที่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรอง คุ่มครองและเพิ่มทางเลือกของผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็น ผู้เสียหาย ในระบบกระบวนการยุติธรรม มากกว่าการเน้นเพียงการลงโทษเท่านั้น

การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีในการวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ แสดงให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพจำต้องอิงหลักนิติธรรม ของ Dicey (1893) และ Fuller (1969) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและตรวจสอบได้ ประยุกต์หลัก สิทธิของ Locke (1690) และ Hart (1955) เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และใช้หลักเสรีภาพ ของ Mill (1859), Berlin (2002) และ Sen (1999) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ที่มีต่อผู้เสียหายจากอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ทั้งนี้ การบูรณาการแนวคิดเหล่านี้เข้าด้วยกัน จะช่วยสร้างระบบการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา อาชญากรรมข้ามชาติอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

๒. ปัญหาการคัดกรองผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในการบังคับใช้กฎหมายคือการที่ผู้เสียหายจากอาชญากรรมและ ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลเดียวกัน โดยเฉพาะในกรณีของคนไทยที่ถูกหลอกลวงให้ไปทำงาน ในต่างประเทศแต่กลับถูกบังคับให้ทำงานเป็นแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบประวัติ โดยละเอียด เพื่อคัดแยกกลุ่มผู้บริสุทธิ์ที่ประกอบสัมมาอาชีพสุจริตออกจากกลุ่มที่เป็นผู้ต้องหาตาม หมายจับและกลุ่มที่เป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์

ข้อจำกัดทางกฎหมายที่สำคัญคือ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และบังคับใช้แรงงาน จะได้รับ การยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีเฉพาะบางฐานความผิด แต่เมื่อมีการยอมรับว่าทำจริง ตำรวจมีความ จำเป็นต้องดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยผู้เสียหายต้องไปพิสูจน์ว่าถูกบังคับให้กระทำความผิดอาญา ในการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่ผู้เสียหายยังคงถูกกระบวนการยุติธรรมกระทำซ้ำ (Re-victimization) ในขณะเดียวกันผู้กระทำผิดก็ใช้ช่องว่างทางกฎหมายเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองและ ได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินตามกฎหมาย โดยการกล่าวอ้างว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และถูกบังคับ ให้กระทำความผิดอาญา ดังนั้นการแยกผู้เสียหายที่แท้จริงจากผู้กระทำผิดจึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และต้องใช้ทรัพยากรและทักษะหลายด้านในการให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ในการจำแนกสถานะของบุคคลที่ ถูกช่วยเหลือออกมาจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ว่าใครคือ "ผู้เสียหายการค้ามนุษย์" ที่ถูกบังคับให้กระทำผิด และใครคือ "ผู้สมรู้ร่วมคิด" ที่เข้าร่วมโดยสมัครใจ ปัญหานี้ไม่ได้เป็นเพียงความท้าทายในทางปฏิบัติ แต่ยังสะท้อนถึงช่องว่างเชิงโครงสร้างในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๓. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดน

การดำเนินคดีกับกลุ่ม “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” เหล่านี้จะต้องอาศัยข้อหา “การมีส่วนร่วมใน องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ” เพื่อทำให้มีอำนาจในการสอบสวนคดีความผิดอื่น ส่งผลให้เกิด ความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเป็นอย่างมาก ในเกือบทุกคดีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ แก๊งคอลเซ็นเตอร์ หรือคดีที่พัวพันกับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้ถูกจับมักเป็น แรงงานผู้ทำหน้าที่เป็นสะพานให้นายทุนจากเมียนมาหรือกัมพูชา คนไทยที่เปิด “บัญชีม้า” ให้แก๊งคอลเซ็นเตอร์ หรือคนไทยผู้รับโอนเงินปลายทางที่ไม่รู้ว่าตนเองเป็นผู้เสียหาย แต่เมื่อถามหา

นายทุนใหญ่ หรือผู้บงการแก๊งคอลเซ็นเตอร์ กลับไม่มีใครทราบข้อมูลว่าเป็นใคร ทำให้การตั้งข้อกล่าวหาเพื่อดำเนินคดีในประเทศไทยนั้นเป็นไปได้ยาก

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

จากการศึกษาพบว่าอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาการคัดกรองระหว่างผู้เสียหายอาชญากรรมกับผู้กระทำผิด และข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดน ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์แต่ถูกดำเนินคดีในฐานะผู้กระทำผิด บทความนี้จึงนำเสนอข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีทางอาชญาวิทยาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

๑. การแก้ไขปัญหการคัดกรองผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด

(๑) การพัฒนากลไกการคัดกรองแบบองค์รวมตามหลักการยุติธรรมเชิงซ่อมแซม

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในการบังคับใช้กฎหมายคือการที่ผู้เสียหายอาชญากรรมกับผู้กระทำผิดเป็นบุคคลเดียวกัน โดยเฉพาะในกรณีของคนไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานแต่ถูกบังคับให้ทำงานเป็นแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ซึ่งสะท้อนถึงการที่ผู้เสียหายยังคงถูกกระบวนกรยุติธรรมกระทำซ้ำ (re-victimization) เพื่อแก้ไขปัญหานี้ จำเป็นต้องสร้างกรอบการประเมินแบบองค์รวมที่พิจารณาปัจจัยตามกรอบหลักนิติธรรม หลักสิทธิ และหลักเสรีภาพ

การพัฒนากลไกการคัดกรองดังกล่าวต้องอิงตามหลักการของ Fuller (1969) เกี่ยวกับความชัดเจนของกฎหมาย (Clarity) และการสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับการปฏิบัติ (Congruence between Rules and Action) เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถแยกแยะผู้เสียหายจากผู้กระทำผิดได้อย่างเป็นธรรมและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายของ Dicey (๑๘๘๓) ที่กำหนดว่าไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมาย แต่ทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมตามสถานการณ์ที่แท้จริง

ระดับการบังคับ (Level of Coercion) ต้องมีการประเมินว่าบุคคลถูกบังคับในระดับใดทั้งทางกายภาพ จิตใจ และเศรษฐกิจ โดยอิงหลักการของ Braithwaite (1989) เรื่อง Reintegrative Shaming Theory ที่เน้นการแยกแยะระหว่างการกระทำ (Act) กับตัวบุคคล (Person) เพื่อไม่ให้เกิดการตีตราที่ไม่เป็นธรรม ความสมัครใจในการเข้าร่วม (Degree of Voluntariness) จำเป็นต้องวิเคราะห์ว่าบุคคลมีทางเลือกอื่นหรือไม่ในการปฏิเสธ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Duff (2001) เรื่อง Restorative Justice ที่เน้นการมองบริบทและสถานการณ์แวดล้อมของการกระทำผิด และผลประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits Received) ต้องพิจารณาว่าบุคคลได้รับผลตอบแทนหรือไม่ มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการแยกแยะผู้เสียหายจากผู้สมรู้ร่วมคิด

(๒) การใช้หลักการไม่ลงโทษผู้เสียหาย (Non-punishment Principle)

การนำหลักการไม่ลงโทษผู้เสียหายการค้ามนุษย์สำหรับการกระทำผิดที่ถูกบังคับให้กระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ Article 26 ของ Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (2005) และหลักการของ UNODC (2020) ที่เน้นว่าผู้เสียหายการค้ามนุษย์

ไม่ควรถูกลงโทษสำหรับการกระทำผิดที่ถูกบังคับให้กระทำ แนวทางการแก้ไขประกอบด้วย การแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการไม่ลงโทษผู้เสียหาย โดยกำหนดให้การบังคับใช้แรงงานเพื่อกระทำอาชญากรรมหลอกลวงเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้ามนุษย์ และ การกำหนดแนวทางปฏิบัติ สำหรับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการระบุและจัดการกับผู้เสียหาย รวมถึงการสร้างระบบการประเมินก่อนการตั้งข้อกล่าวหาเพื่อป้องกันการดำเนินคดีที่ไม่เป็นธรรม

การประยุกต์หลักการไม่ลงโทษผู้เสียหายต้องเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องเสรีภาพของ Berlin (2002) โดยการรับรู้ของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ถูกตีตรอนทั้งเสรีภาพเชิงลบ (Negative Liberty) จากการถูกบังคับและควบคุม และเสรีภาพเชิงบวก (Positive Liberty) จากการไม่สามารถกำหนดชีวิตตนเองได้ การใช้หลักการดังกล่าวจึงเป็นการฟื้นฟูเสรีภาพทั้งสองประเภท และสอดคล้องกับแนวคิดของ Sen (1999) ที่มองว่าการพัฒนาคือการขยายเสรีภาพและขีดความสามารถของมนุษย์

๒. การแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดนตามทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

(๑) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปราบปรามตาม Deterrent Theory ตาม Classical School of Criminology ของ Beccaria (1764) การป้องปรามอาชญากรรมขึ้นอยู่กับความแน่นอน ความรวดเร็ว และความรุนแรงของการลงโทษ เพื่อแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดนจึงเสนอแนวทางดังนี้

การเพิ่มโทษสำหรับอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี โดยการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาให้มีโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับการใช้เทคโนโลยีในการหลอกลวง เช่น การใช้ AI และ Deepfake ให้เป็นเหตุเพิ่มโทษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wall (2007) เรื่อง Cybercrime ที่เน้นความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อเทคโนโลยี

การสร้างระบบติดตามข้ามชาติ ผ่านการพัฒนาระบบแบ่งปันข้อมูลกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกจับ ตามแนวคิดของ Kempf-Leonard และ Morris (2012) เรื่อง International Cooperation in Crime Prevention ที่เน้นความสำคัญของการประสานงานข้ามชาติ

การประชาสัมพันธ์ผลการจับกุม เพื่อเผยแพร่ข่าวการจับกุมและลงโทษอย่างกว้างขวางเพื่อสร้างความกลัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sherman (๑๙๙๓) เรื่อง Defiance Theory ที่เน้นการเผยแพร่ข้อมูลการลงโทษต่อสาธารณะเพื่อให้ส่งผลต่ออัตราการก่ออาชญากรรม

(๒) การป้องกันอาชญากรรมตาม Situational Crime Prevention Theory ตามแนวคิดของ Clarke (1992) เรื่อง Situational Crime Prevention ที่เน้นการลดโอกาสในการกระทำผิดโดยการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์แวดล้อม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

การเพิ่มความยากในการกระทำผิด โดยการพัฒนาระบบยืนยันตัวตนแบบ Multi-factor Authentication สำหรับการทำธุรกรรมทางการเงิน และการใช้เทคโนโลยี Blockchain ในการติดตามการเคลื่อนไหวของเงิน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ 25 Techniques of Situational Prevention ของ Cornish และ Clarke (2003)

การเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกจับ ผ่านการติดตั้งระบบตรวจจับการโทรผิดปกติและการพัฒนาแอปพลิเคชันที่สามารถตรวจจับและรายงานการโทรหลอกลวงได้อัตโนมัติ

การลดผลตอบแทนจากการกระทำผิด โดยการสร้างระบบอายัดเงินในบัญชีธนาคารอัตโนมัติเมื่อมีการแจ้งเหตุ และพัฒนาระบบการคืนเงินให้ผู้เสียหายที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

(๓) การจัดการตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) และทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Window Theory) ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมหรือทฤษฎีปกติวิสัย ของ Cohen และ Felson (1979) อาชญากรรมเกิดจากการบรรจบกันของผู้กระทำผิดที่มีแรงจูงใจ เป้าหมายที่เหมาะสม และการขาดผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ จึงเสนอแนวทางการจัดการใน ๓ มิติ

ดูแลช่วยเหลือผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหาย ตามหลักการของ Andrews และ Bonta (2010) เรื่อง แนวคิดความเสี่ยง สภาพปัญหาและความต้องการ และการตอบสนอง (Risk-Need-Responsivity Model)

ป้องกันเป้าหมาย โดยโปรแกรมให้ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ คนตกงาน คนมีหนี้สิน และการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory)

จัดการสถานที่ โดยการควบคุมพื้นที่ที่อาจถูกใช้เป็นศูนย์แก๊งคอลเซ็นเตอร์ เช่น อาคารสำนักงานต่าง ๆ คอนโดมิเนียม และการเสริมสร้างการเฝ้าระวังในชุมชน

นอกจากนี้ ตามทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Window Theory) ของ Wilson และ Kelling (1982) ที่เน้นการแก้ไขปัญหาระดับจุลภาค เพื่อป้องกันปัญหาระดับมหภาค จึงเสนอให้มีการปราบปรามการโฆษณาหางานที่เป็นการหลอกลวงอย่างเข้มงวด รวมถึงการควบคุมการใช้เบอร์โทรศัพท์ด้วยระบบยืนยันตัวตนที่เข้มงวด และเสนอให้มีการตรวจสอบธุรกิจนายหน้าแรงงานอย่างเข้มงวด

๓. การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมข้ามชาติ

ในปัจจุบัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับมืออาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ซึ่งเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ซับซ้อน และมีการเชื่อมโยงโดยตรงกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบใหม่ คือ การบังคับให้กระทำความผิดอาญา (Forced Criminality) ซึ่งมี **ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปอส.ตร.)** เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปราบปรามแก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยมีหน้าที่ในการรับแจ้งความ, สืบสวนสอบสวน, และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินคดี ซึ่งการปฏิบัติงานของ ศปอส.ตร. ในฐานะหน่วยปราบปรามหลัก มีความสอดคล้องกับทำหน้าที่เป็น "ผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ" (capable guardian) ตามทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) ของ Cohen และ Felson (1979) ซึ่งอธิบายว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเมื่อองค์ประกอบสามส่วนมาบรรจบกันได้แก่ ผู้กระทำผิดที่มีแรงจูงใจ, เป้าหมายที่เหมาะสม, และการขาดผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ การมี ศปอส.ตร. จึงเป็นการเข้าไปเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปนี้ ในส่วนของความผิดที่เกี่ยวข้องกับ

การค้ามนุษย์และการบังคับให้กระทำความผิดอาญานั้นมี ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศตคม.ตร.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

อีกทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังได้มีการแก้ไขอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์โดยการจัดตั้ง ศูนย์บริหารเหตุการณ์แก๊งคอลเซ็นเตอร์และค้ามนุษย์นานาชาติ (ศกค.) หรือ International Anti-Scam and Human Trafficking Syndicate Command Center (Warroom IAC) ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างไร้รอยต่อในการป้องกันปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหลอกลวงออนไลน์ โดยได้ผนึกกำลังร่วมกับหน่วยงานรัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศทั่วโลก โดยเน้นการประสานงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ ตลอดจนการตอบสนองที่รวดเร็วจากการประสานงานในระดับนานาชาติซึ่งถือว่าเป็นการดำเนินการที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยอาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอาศัยเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนในการก่ออาชญากรรม อันเป็นความท้าทายของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั่วโลกในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนติดตามกลุ่มผู้กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากบทบาทการปราบปรามแล้ว ศกค. ยังเป็นตัวแปรสำคัญในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และติดตามทรัพย์สินที่ถูกหลอกลวงคืนให้กับผู้เสียหายจากการถูกหลอกลวงอีกด้วย

การจัดตั้ง ศกค. สอดคล้องกับแนวคิดของ Albanese (2011) ในเรื่อง Transnational Crime and Global Security ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นของการร่วมมือระหว่างประเทศ, การพัฒนาระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ, และการเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้วยการฝึกอบรมเชิงลึกด้านเทคโนโลยีและการระบุผู้เสียหายการค้ามนุษย์ แนวคิดนี้เห็นว่าการจัดการอาชญากรรมข้ามชาติที่ซับซ้อนต้องอาศัยกลไกความร่วมมือที่รวดเร็ว ยิ่งไปกว่านั้น การเน้นการเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่และการช่วยเหลือผู้เสียหายการค้ามนุษย์ ยังสอดคล้องกับ Human Capacity Building Theory ของ Sen (1999) ซึ่งเสนอแนวคิดที่ว่า "การพัฒนาคือเสรีภาพ" (*Development as Freedom*)

บรรณานุกรม

- กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี. (๒๕๖๘). *สถิติความเสียหายสะสม*.
<https://www.thaipoliceonline.go.th>
- พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖.
(๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๑๔๐ ตอนที่ ๖๗ ก.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒. (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๙ ก.
- ลาวันย์ ถนัดศิลปกุล, วิมาน กฤตพลวิมาน, จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, ชูเกียรติ น้อยนิม, ชนันภรณ์ บุญ
เกิดทรัพย์, และอริศรา เหล็กคำ. (๒๕๖๑). *การศึกษา วิเคราะห์และแนวทางในการแก้ไข
ปัญหาการค้ำมนุษย์ในมิติกฎหมายของประเทศในพื้นที่ระบอบเศรษฐกิจตะวันออก –
ตะวันตก, เหนือ – ใต้ (EVEC – NSEC – SEC)*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๗). *ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะ
เป็นปกติธุระ*. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สมาคมธนาคารไทย. (๒๕๖๘). *Battling Online Fraudsters! A Smart Guide for ๒๐๒๕*. สืบค้น
จาก <https://www.tba.or.th/en/battling-online-fraudsters-a-smart-guide-for-๒๐๒๕/>
- Albanese, J. S. (2011). *Transnational crime and global security*. Praeger.
- Andrews, D. A., & Bonta, J. (2010). *The psychology of criminal conduct* (5th ed.).
LexisNexis.
- Beccaria, C. (1764). *On crimes and punishments* (H. Paolucci, Trans.). Macmillan.
(Original work published 1764)
- Berlin, I. (2002). *Two concepts of liberty*. In H. Hardy (Ed.), *Liberty* (pp. 166-217). Oxford
University Press. (Original work published 1958) [https://academic.oup.com/
book/7968/chapter/153281672](https://academic.oup.com/book/7968/chapter/153281672)
- Braithwaite, J. (1989). *Crime, shame and reintegration*. Cambridge University Press.
- Clarke, R. V. (1992). Introduction. In R. V. Clarke (Ed.), *Situational crime prevention:
Successful case studies* (pp. 1-44). Harrow and Heston.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity
approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.
- Cornish, D. B., & Clarke, R. V. (2003). Opportunities, precipitators and criminal decisions:
A reply to Wortley's critique of situational crime prevention. *Crime Prevention
Studies*, 16, 41-96.
- Council of Europe. (2005). *Council of Europe Convention on Action against Trafficking
in Human Beings*. Treaty Series No. 197.
- Dicey, A. V. (1893). *Introduction to the study of the law of the constitution*. Macmillan.
<https://archive.org/details/introductiontos00dicegoog>

- Duff, A. (2001). *Punishment, communication, and community*. Oxford University Press.
- Fuller, L. L. (1969). *The Morality of Law: Revised Edition*. Yale University Press.
<http://www.jstor.org/stable/j.ctt1cc2mds>
- Hart, H. L. A. (1955). Are There Any Natural Rights? *The Philosophical Review*, 64(2), 175–191. <https://doi.org/10.2307/2182586>
- Locke, J. (2005). *Two treatises of government*. Cambridge University Press. (Original work published 1690) <https://www.gutenberg.org/ebooks/7370>
- Kempf-Leonard, K., & Morris, E. (2012). International cooperation in crime prevention: A comparative perspective. *Global Crime*, 13(4), 215-235.
- Mill, J. S. (2019). *On liberty*. (Original work published 1859) J. W. Parker and Son.
<https://www.gutenberg.org/ebooks/34901>
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Sherman, L. W. (1993). Defiance, deterrence, and irrelevance: A theory of the criminal sanction. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 30(4), 445-473.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). *Global report on trafficking in persons 2020*. United Nations Office on Drugs and Crime.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2024A). *Transnational Organized Crime and the Convergence of Cyber-Enabled Fraud, Underground Banking and Technological Innovation in Southeast Asia: A Shifting Threat Landscape*.
https://www.unodc.org/roseap/uploads/documents/Publications/2024/TOC_Convergence_Report_2024.pdf
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2024B). *ข้อป่งชี้การค้ำมนุษย์เพื่อบังคับให้กระทำ ความผิดอาชญากรรมไซเบอร์*. https://www.unodc.org/roseap/uploads/documents/Publications/2025/TIP/TIP_for_FC_indicators_THAI_FINAL.pdf
- Wall, D. S. (2007). *Cybercrime: The transformation of crime in the information age*. Polity Press.
- Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken windows: The police and neighborhood safety. *The Atlantic Monthly*, 249(3), 29-38.